

Årsrapport for Forskningsavdelingen 2024

TALL

SOM FORTELLER

PLANER OG MELDINGER / PLANS AND REPORTS

2025/4

I serien Planer og meldinger publiseres dokumenter med et institusjonelt preg og notater med en viss offisiell karakter.

© Statistisk sentralbyrå

Publisert: 28. mai 2025

Standardtegn i tabeller	Symbol
Ikke mulig å oppgi tall Tall finnes ikke på dette tidspunktet fordi kategorien ikke var i bruk da tallene ble samlet inn.	.
Tallgrunnlag mangler Tall er ikke kommet inn i våre databaser eller er for usikre til å publiseres.	..
Vises ikke av konfidensialitetshensyn Tall publiseres ikke for å unngå å identifisere personer eller virksomheter.	:
Desimaltegn	,

Forord

Årsrapporten presenterer forskningsavdelingens målsettinger, ressurser og resultater i 2024. Rapporten presenterer aktiviteten i forskningsavdelingen for sentralforvaltningen, andre oppdragsgivere og allmennheten, samtidig som den er et strategisk verktøy for SSB.

Statistisk sentralbyrå, 23. mai 2025

Linda Nøstbakken

Innhold

Forord.....	3
1. Innledning.....	5
2. Organisasjon og ressurser	6
2.1. Bemannings.....	6
2.2. Økonomi.....	7
3. Bidrag til sentralforvaltningen, politikk og samfunn	10
3.1. De økonomiske modellene	10
3.2. Forskningsformidling.....	10
3.3. Deltakelse i regjeringsoppnevnte utvalg.....	11
4. Vitenskapelige bidrag.....	12
4.1. Publiseringer.....	12
4.2. Publiserende forskere	15
4.3. Forskningsrådssøknader og tilslag	16
5. Bidrag til SSBs statistikkvirksomhet.....	17
6. Forskningens innflytelse på politikk og samfunn	19
7. Vurderinger og videre arbeid.....	20
8. Nærmere om forskningsgruppene.....	21
8.1. Befolkning og offentlig økonomi.....	21
8.2. Miljø-, ressurs- og innovasjonsøkonomi	22
8.3. Makroøkonomi	24
8.4. Arbeidsmarked og skatt	26
9. Publikasjonsliste	29
9.1. Internasjonale vitenskapelige publikasjoner.....	29
9.2. Norske vitenskapelige publikasjoner	30
9.3. SSB-rapporter	31

1. Innledning

I 2024 har forskningsavdelingen publisert arbeider i anerkjente vitenskapelige tidsskrifter, deltatt i regjeringsoppnevnte utvalg, videreutviklet samarbeidet mellom forsknings- og statistikkavdelingene i SSB og gjennomført analyser og beregninger knyttet til avdelingens økonomiske modeller. Samtidig har vi jobbet med modernisering og videreutvikling av disse modellene. I 2024 ble modellene brukt til en rekke analyser, inkludert utredninger for Lavlønsutvalget, undersøkelser av konjunktur-utviklingen og beregninger for Teknisk beregningsutvalg for inntektsoppgjørene (TBU). Videre ble modellene benyttet til framskrivninger av tilbud av og etterspørsel etter utdanning mot 2050, samt analyser av økonomiske konsekvenser av ulike mål for klimagassutslipp for 2035. SSB presenterte også nye befolkningsframskrivninger i 2024.

SSBs forskningsvirksomhet bidrar til statistikkproduksjonen på flere måter, blant annet gjennom samarbeid med statistikkavdelingene innenfor en rekke prosjekter og gjennom kritisk bruk og analyse av SSBs data og statistikker. I 2024 har arbeidet med utvikling av et naturregnskap, ledet av avdeling for nærings- og miljøstatistikk, stått sentralt. Dette er et utviklingstiltak i statistikk-programmet som gjennomføres i samarbeid med Miljødirektoratet.

Statistikkloven, SSBs strategi og langtidsplan og forskningsavdelingens delstrategi for forsknings- og analysevirksomheten utgjør rammene for forskningsvirksomheten i SSB.

SSBs strategi definerer følgende mål for forsknings- og analysevirksomheten:

- være ledende på anvendt forskning og analyse, hovedsakelig basert på norske data og kvantitative modeller og metoder
- levere og formidle forskning og analyse av høy kvalitet
- sørge for at forskning og analyse bidrar til å kvalitetssikre, fortolke og videreutvikle statistikken
- bidra aktivt til en åpen og opplyst samfunnsdebatt

Denne rapporten starter med å presentere forskningsavdelingen ved utgangen av 2024, samt utviklingen i avdelingens menneskelige og økonomiske ressurser i senere år. Deretter presenteres en oversikt over avdelingens aktivitet og resultater, herunder utviklingen i måleindikatorene for forskningsvirksomheten som er etablert i SSBs langtidsplan.

Kapittel 3 presenterer indikatorer for i hvilken grad forskningsavdelingens arbeid har innflytelse på samfunn og politikk. Kapittel 4 presenterer indikatorer knyttet til målet om å levere og formidle forskning og analyse av høy kvalitet, mens kapittel 5 presenterer hvordan forskningsvirksomheten bidrar til å kvalitetssikre, fortolke og videreutvikle statistikken. Kapittel 6 presenterer tre eksempler på hvordan forskningen har innflytelse på samfunn og politikk. Kapittel 7 presenterer vurderinger og videre arbeid. Det siste kapittelet går nærmere inn på de ulike forskningsgruppenes forskning og resultater i året som gikk og gir ytterligere eksempler på forskningens bidrag til statistikken.

2. Organisasjon og ressurser

Forskningsavdelingen består av fire forskningsgrupper: Gruppe for befolkning og offentlig økonomi, Gruppe for miljø-, ressurs- og innovasjonsøkonomi, Gruppe for makroøkonomi og Gruppe for arbeidsmarked og skatt. Organiseringen av gruppene er basert på de tematiske hovedområdene fra delstrategien for forsknings- og analysevirksomheten.

2.1. Bemanning

Ved utgangen av 2024 var det ansatt 63 personer i forskningsavdelingen. 60 personer var ansatt i fast stilling, mens tre var i midlertidige stillinger. Blant de ansatte i avdelingen ved utgangen av 2024 hadde 70 prosent en doktorgrad. 82 prosent av ansatte i forskerstillinger innehar en doktorgrad. Av de 63 ansatte var 42 menn og 21 kvinner, noe som gir en kvinneandel på 33 prosent. Dette er en økning fra 2023. Andelen kvinner er på nivå med det man finner innenfor samfunnsøkonomi ellers i forskningssektoren. Avdelingen jobber for å rekruttere flere kvinner.

I løpet av 2024, ble det utført nesten 60 årsverk i avdelingen (jf. Tabell 2.1). Merk at utførte årsverk for 2024 i Tabell 2.1 og Tabell 2.2 er beregnet basert på alle ansatte i løpet av perioden og derfor avviker noe fra tidligere år da de er basert på ansatte per 31.12. hvert år. Årsverkene gjengitt i Tabell 2.1 inkluderer ikke bistillinger. 84 prosent av forskerårsverkene utført i avdelingen i løpet av 2024 ble utført av ansatte med doktorgrad (jf. Tabell 2.2).

I 2024 var det i tillegg knyttet 15 personer til avdelingen med hovedstilling ved andre forskningsinstitutter eller universiteter. Disse var primært tilknyttet prosjekter finansiert av Norges forskningsråd og bidro med 2 årsverk i 2024 (Tabell 2.2). Dette er en reduksjon både i antall tilknyttede personer og årsverk, og følger av at avdelingens mer restriktive retningslinjer for bruk av bistillinger gradvis har hatt effekt. I tillegg til årsverkene som fremkommer i Tabell 2.1 og Tabell 2.2, har avdelingen til enhver tid studenter og pensjonister som jobber på timeengasjement tilknyttet prosjekter.

Tabell 2.1 Årsverk i forskningsavdelingen 2018-2024¹

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Forsker 0	18,0	15,0	16,2	19,6	17,6	18,0	17,2
Forsker 1	19,3	21,0	22,0	18,8	17,0	17,8	15,1
Forsker 2	22,6	21,1	18,6	17,1	16,1	13,6	14,0
Postdoktor	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,0
Stipendiat	4,2	5,3	3,3	1,3	2,3	3,0	3,0
Andre fagstillinger	6,8	7,0	5,5	5,0	5,0	7,0	8,4
Direktør og stab	2,0	2,8	2,8	2,8	2,8	2,0	2,0
Totalsum	72,8	72,2	68,4	65,6	60,8	61,4	59,7

¹ For perioden 2018-2023 er beregningen av årsverkene basert på ansatte i forskningsavdelingen pr 31.12 hvert år. Beregning for 2024 er basert på faktisk utførte årsverk for alle ansatte i løpet av perioden 1.1.24-31.12.24. Personer i bistilling og ansatt på pensjonistvilkår er ikke inkludert i noen av periodene.

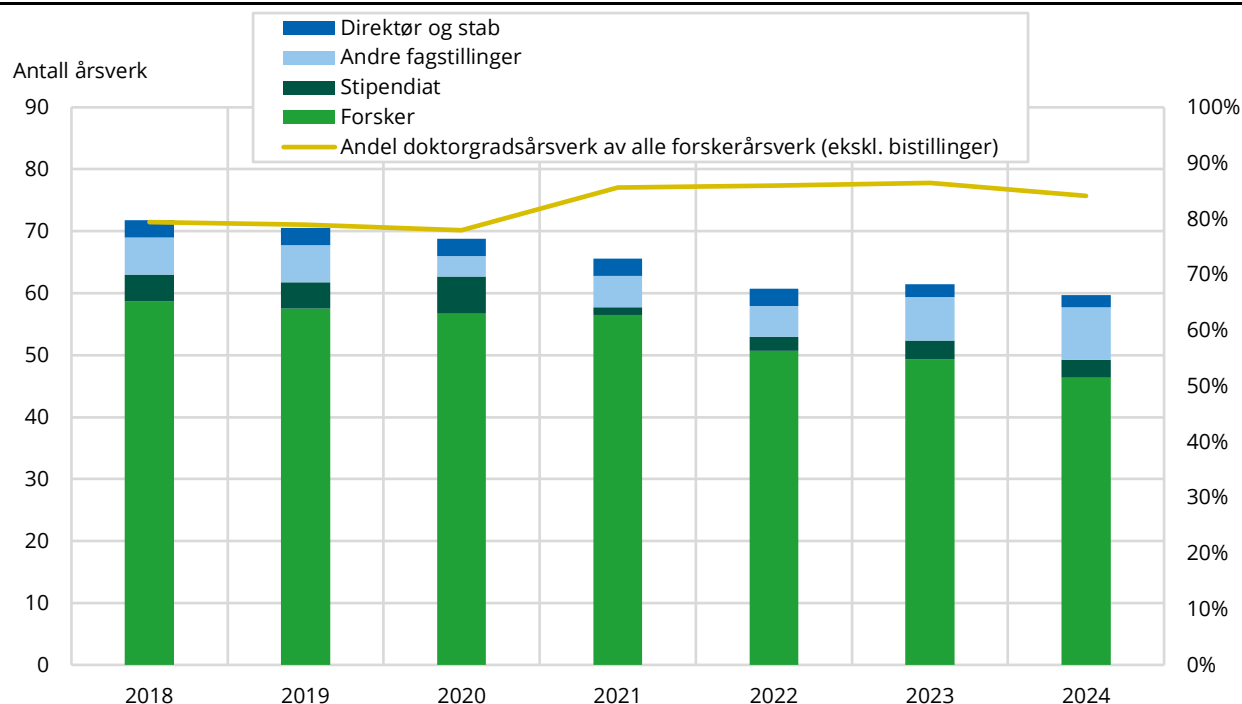
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.2 Forskerårsverk, årsverk med doktorgrad, andel med doktorgrad og årsverk i bistillinger 2018-2024¹

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Forskerårsverk	59,9	57,1	56,8	56,5	50,7	49,4	46,3
Forskerårsverk med doktorgrad	46,9	46,4	44,7	48,4	43,6	42,7	38,9
Andel faste årsverk med doktorgrad	64,4 %	67,1 %	66,9 %	69,1 %	71,8 %	69,5 %	68,6 %
Årsverk i bistillinger	6,4	7,2	5,4	5,8	3,8	2,3	1,9

¹ For perioden 2018-2023 er beregningen av årsverkene basert på ansatte i forskningsavdelingen pr 31.12 hvert år. Beregning for 2024 er basert på faktisk utførte årsverk for alle ansatte i løpet av perioden 1.1.24-31.12.24. Personer i bistilling og ansatt på pensjonistvilkår er ikke inkludert i noen av periodene.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 2.1 Årsverk i forskningsavdelingen, etter stillingsgruppe. Andel årsverk med doktorgrad 2018-2024

Kilde: Statistisk sentralbyrå

2.2. Økonomi

Forskningsavdelingens aktivitet er finansiert ved bevilgninger over statsbudsjettet og ved eksterne oppdragsinntekter. Finansdepartementet har gjennom sine retningslinjer for forsknings- og analysevirksomheten i SSB gitt en tematisk avgrensning for avdelingens forsknings- og analysearbeid. Retningslinjene spesifiserer kjerneoppgaver som bevilgningene over statsbudsjettet skal dekke. I tillegg setter retningslinjene noen grenser for oppdragsvirksomheten.

Forskningsavdelingen kan påta seg eksterne oppdrag innenfor den tematiske rammen, gitt at disse oppdragene ikke går utover kjernevirksomheten.¹ Avdelingens innsats knyttet til bevilgningene gitt over statsbudsjettet er større enn avdelingens inntekter fra andre eksterne oppdrag (jf. Tabell 2.3). I 2024 utgjorde avdelingens budsjettandel til oppdrag som ikke er finansiert over statsbudsjettet under 40 % av avdelingens samlede budsjett.

Tabell 2.3 Avdelingens tildelte budsjetttramme fra statsbudsjettet og budsjettandel til andre, 2022-2024

	2022	2023	2024
Budsjetttramme fra statsbudsjettet (mill. NOK)	44,0	46,5	46,3
Budsjettandel andre oppdrag (%)	36	34	38

Dersom vi ser på avdelingens eksterne oppdragsinntekter, er Norges forskningsråd den største oppdragsgiveren. Oppdrag for departementer og direktorater utgjør også en viktig inntektskilde, og inkluderer blant annet arbeid i forbindelse med det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene (TBU). Inntektene for 2024 økte noe sammenlignet med 2023, men er på et lavere nivå enn i 2021 og 2022.

¹ Finansdepartementet reviderte i 2024 retningslinjene for forsknings- og analysevirksomheten i SSB. I de reviderte retningslinjene er taket på omfanget av inntekter fra oppdragsvirksomheten fjernet. Dette taket hadde samme formål som det videreførte kravet om at eksterne oppdrag ikke skal gå utover kjernevirksomheten, men taket var i praksis aldri bindende for avdelingens virksomhet.

Fra 2022 til 2024 hadde avdelingen en kraftig reduksjon i bistillinger (jf. Tabell 2.2). Dette har også bidratt til å redusere SSBs oppdragsinntekter. Dette skyldes en endring i retningslinjer for bruk av bistillinger for eksterne forskere i desember 2020, hvor eksterne forskere som bidrar til ekstern-finansierte forskningsprosjekter ved SSB, ikke lenger tilbys bistillinger. I stedet opprettes samarbeidsavtaler mellom SSB og forskernes institusjoner. Dette har gradvis redusert både antall årsverk i bistilling og oppdragsinntekter til SSB i takt med at prosjekter med bistillinger avsluttes.

Det er betydelige synergier mellom oppdragsforskningen og avdelingens forsknings- og analyse-virkosomhet knyttet til oppgaver finansiert over statsbudsjettet. For eksempel brukes modellene knyttet til modellavtalene med Finansdepartementet i eksterne oppdrag for andre departementer og direktorater, samt i forskning finansiert av Norges forskningsråd. Tabell 2.4 og Figur 2.2 viser oppdragsinntekter etter oppdragsgiver for forskningsavdelingen i perioden 2021-2024. Avdelingens oppdragsinntekter økte med 3,22 mill. kroner fra 2023. Tabell 2.4 viser en reduksjon i inntekter fra Norges forskningsråd (NFR) i 2024 sammenlignet med tidligere år. Noe av denne reduksjonen kan tilskrives endrede faktureringsrutiner knyttet til NFR-prosjekter. Tidligere ble prosjektmidlene fra NFR i hovedsak forskuddsutbetalt. Nye prosjekter fra og med 2023 ble ikke forskuddsutbetalt, men skal faktureres NFR basert på faktisk ressursbruk. På grunn av redusert bemanning over tid er det også arbeid og inntekter fra NFR-prosjekter flyttet til senere i prosjektperiodene.

Tabell 2.4 Oppdragsinntekter i forskningsavdelingen 2021-2024 etter oppdragsgiver i millioner kroner¹

Oppdragsgiver	2021	2022	2023	2024
Norges forskningsråd (NFR) ²	34,76	26,68	23,48	21,36
Herav prosjekter ledet av SSB	21,27	18,71	13,98	17,05
Finansdepartementet ³	12,79	3,28	3,17	2,18
Andre departementer og direktorater	8,59	13,97	12,00	13,63
EU og andre utenlandske finansieringskilder	1,25	1,29	0,62	0,68
Andre ⁴	4,35	2,26	2,07	2,46
Avsetning og periodiserte inntekter ⁵			-3,73	0,52
I alt	61,70	47,49	37,61	40,83

¹ Inntektene inkluderer også avsetninger og periodiserte inntekter.

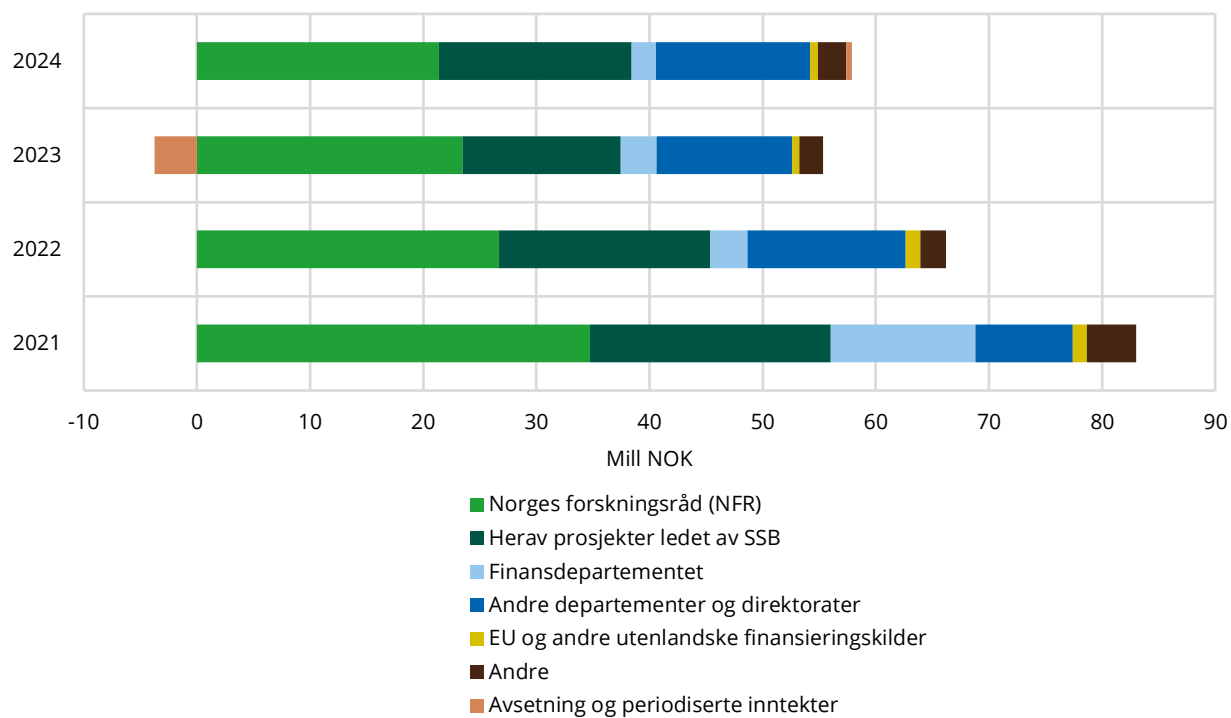
² Inkluderer inntekter fra NFR-prosjekter som kommer via samarbeidspartnere (forskningsinstitutter og universiteter).

³ Fra og med 2022 er bevilgninger knyttet til modellavtalene overført til bevilgninger over statsbudsjettet. I 2023 utgjør dette om lag 9,86 mill. kroner.

⁴ I perioden 2021-2022 inkluderer beløpene i rad «Andre» avsetning og periodiserte inntekter i tillegg til inntekter fra andre oppdragsgivere.

⁵ Det er kun ved fakturering at inntekter kobles til kunde og type oppdrag klassifiseres. Forskningsavdelingen har kontrakter med forskudds- og etterskuddsvis fakturering. Forskuddsfakturerte inntekter hvor arbeidet skal utføres kommende år kommer til fradrag i rad «Andre» i årene 2021-2022. I 2023 og 2024 fremkommer dette i rad «Avsetning og periodiserte inntekter». I tilfeller hvor etterskuddsvis fakturering er avtalt for arbeid utført i 2023/2024, inkluderes inntekt i rad «Avsetning og periodiserte inntekter».

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 2.2 Oppdragsinntekter etter oppdragsgiver 2021-2024 i millioner kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Merk: Fra og med 2022 er bevilgninger fra Finansdepartementet knyttet til modellavtalene overført til bevilgninger over statsbudsjettet. I 2023 utgjør dette om lag 9,86 mill. kroner.

3. Bidrag til sentralforvaltningen, politikk og samfunn

En sentral del av forskningsavdelingens samfunnsoppdrag er å utføre forskning og analyse som er rettet mot kunnskapsbehovet til regjeringen, sentralforvaltningen, Stortinget og partene i arbeidslivet (jf. statistikkloven § 17). Drift og videreutvikling av økonomiske modeller er en viktig del av dette arbeidet. I tillegg er det en viktig målsetting å bidra med forskningsbasert kunnskap til en åpen og opplyst samfunnsdebatt.

I det følgende rapporteres det på arbeidet med de økonomiske modellene som SSB har ansvaret for å utvikle og vedlikeholde, forskningsformidling, samt indikatoren *Deltakelse i regjeringsoppnevnte offentlige utvalg*. Resultatmål: minst tre utvalg per år for forskningsvirksomheten fra SSBs langtidsplan.

3.1. De økonomiske modellene

En særlig viktig oppgave for forskningsavdelingen i SSB er utvikling og vedlikehold av økonomiske modeller. Modellene finansieres i hovedsak av Finansdepartementet og dekker fagområdene makroøkonomi, offentlige finanser på lang sikt, skatt, arbeidsmarked, befolkningsutvikling og miljøøkonomi. I 2024 har disse modellene blitt brukt til en rekke analyser, inkludert undersøkelser av konjunkturutviklingen, beregninger for Teknisk beregningsutvalg for inntektsoppgjørene (TBU), samt analyser av økt oljepengebruk, USAs tollpolitikk, pengepolitikk i møte med svakere kronekurs og sammenhengen mellom lønnsvekst og prisvekst. Både modellene og SSBs analyser blir brukt av regjeringen, sentralforvaltningen og partene i arbeidslivet i deres planleggingsarbeid. Kapittel 6 gir en mer detaljert beskrivelse av modellanalysene som er gjennomført i 2024.

3.2. Forskningsformidling

Forskningsformidling er å kommunisere vitenskapelige innsikter, arbeidsmåter og holdninger fra spesialiserte forskningsfelt til personer utenfor fagområdet.² Formidlingen kan være rettet mot forskere fra andre fag eller et bredere publikum. Det kan dreie seg om formidling av etablerte innsikter i faget eller om resultater fra nyere forskning.

Tabell 3.1 Publiserte kronikker i forskningsavdelingen, 2021-2024¹

	2021	2022	2023	2024
Forskningsavdelingen	20	12	22	19
Arbidsmarked og skatt	10	5	6	6
Befolkning og offentlig økonomi	4	1	3	2
Makroøkonomi	3	4	4	6
Miljø- ressurs og innovasjonsøkonomi	3	3	8	5

¹ Basert på Cristin-data. Merk at kronikker som har forfattere i flere grupper telles med i hver gruppe, slik at summen av kronikker over forskningsgruppene kan være større enn avdelingens samlede antall kronikker.

Det er betydelig formidlingsaktivitet på mange områder i forskningsavdelingen, herunder samarbeid med og foredrag for relevante brukere av avdelingens forskningsresultater, mediebidrag og kronikker publisert i media. Tabell 3.1 viser antall kronikker registrert i Cristin som er publisert i nasjonale aviser og media i perioden 2021-2024. Vi ser at antall registrerte kronikker er relativt stabilt og at alle gruppene har aktive kronikkforfattere.

Tabell 3.2 viser antall saker fra riks- og regionaviser hvor SSB er nevnt i årene 2021-2024 og hvor kommunikasjonsavdelingen i SSB har merket sakene med «Forskning» eller «Konjunkturtendensene». Dette gir en indikasjon på omfang og utvikling i mediedekning, selv om det ikke gir en fullstendig oversikt. Systemet fanger for eksempel ikke opp alle TV-innslag.

² Definisjon brukt av Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH).

Tabell 3.2 Mediesaker i riksmedia og regionaviser, 2021-2024

	2021	2022	2023	2024
Forskning (ekskl. konjunkturtendensene)	1 174	1 131	643	449
Konjunkturtendensene	378	868	858	890

Merk at nedgangen i antall mediesaker som gjelder forskning i riksmedia og regionaviser i 2023 og 2024 ikke nødvendigvis skyldes færre saker i media, men at det har vært endringer knyttet til hvordan avdelingens mediesaker blir merket i Statistisk sentralbyrås kommunikasjonsavdeling sammenlignet med perioden 2021-2022. I 2024 fortsatte det å være stor interesse rundt Konjunkturtendensene og de til enhver tid siste anslagene på KPI ble veldig mye referert til gjennom året. Dette antas å ha med den fortsatt høye prisveksten i 2024 å gjøre.

3.3. Deltakelse i regjeringsoppnevnte utvalg

I 2024 deltok ansatte fra forskningsavdelingen i seks regjeringsoppnevnte utvalg og ekspertgrupper, derav to som utvalgsleder. Dette innbefattet deltakelse i ekspertgruppe for utredning av virkemidler for å fremme sirkulære aktiviteter (leder), lavlønnsutvalget (leder og sekretariatsmedlem), ekspertutvalg som skal utrede samfunnsøkonomiske konsekvenser av klimaendringer (medlem), naturrisikoutvalget (medlem), kjernekraftutvalget (medlem) og ekspertutvalg for et jevnere utdanningsløp (sekretariatsleder).

Videre har forskere fra SSB bidratt i rådgivende utvalg for finanspolitiske analyser og det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene (TBU).

4. Vitenskapelige bidrag

Den overordnede målsettingen for forskningsavdelingen er å være ledende på anvendt forskning og analyse basert på norske data og kvantitative modeller og metoder. Dette krever at avdelingen leverer og formidler forskning og analyse av høy kvalitet.

De mest brukte indikatorene for å måle forskningsproduksjon er bibliometriske indikatorer som antall publikasjoner i fagfelleverderte tidsskrifter og siteringsparametere. I Norge har man utviklet et sett med publiseringsindikatorer for å måle forskningsproduksjonen til institutt-, helse- og universitets- og høgskolesektoren.³ SSB har siden 2019 vært del av *Current Research Information System in Norway* (Cristin), det nasjonale registeret og rapporteringssystemet for forskningspublikasjoner og forskningsresultater i Norge.

I det følgende rapporteres det på følgende indikatorer relatert til vitenskapelig publisering:

- Andel fast ansatte med minst én publikasjon i internasjonale nivå 1- og 2-tidsskrift siste tre år. Resultatmål: 85 prosent.
- Publikasjonspoeng per forskerårsverk samlet og i nivå 2-tidsskrifter. Resultatmål: 0,95 (samlet) og 0,40 (nivå 2).

Sist i dette kapitlet presenteres en oppsummering av avdelingens resultater i konkurransen om forskningsmidler fra Norges forskningsråd. Resultater fra denne konkurransearenaen gir også en indikasjon på i hvilken grad forskningsavdelingen når målsetningen om å være ledende på anvendt forskning og analyse.

4.1. Publiseringer

Forskningsavdelingen publiserte til sammen 29 vitenskapelige arbeid i nivårangerte tidsskrifter og bøker i 2024, som er en nedgang fra 52 publikasjoner i 2023. Av disse publikasjonene var 12 vitenskapelige publikasjoner på nivå 2 i den nasjonale publiseringsindikatoren, altså publisert i ledende publikasjonskanaler innen sitt fagområde. I 2023 ble det til sammenligning publisert 15 vitenskapelige artikler på nivå 2. Nedgangen i publikasjoner i nivå 2-tidsskrifter er følgelig betydelig mindre enn den samlede nedgangen i publikasjoner. SSBs forskning har også resultert i andre typer publikasjoner. I 2024 ble det blant annet utgitt 11 SSB-rapporter, som er på nivå med 2023. En oversikt over avdelingens publikasjoner finnes i kapittel 9.

Tabell 4.1. Antall vitenskapelige artikler i 2024^{1,2}

	Nivå 1	Nivå 2	Totalt
Totalt	17	12	29
Arbeidsmarked og skatt	5	6	11
Befolkning og offentlig økonomi	0	3	3
Makroøkonomi	2	0	2
Miljø-, ressurs- og innovasjonsøkonomi	9	3	12
Andre i forskningsavdelingen	2	0	2

¹ Publikasjoner fra medarbeidere i andre fagstillinger (ikke forskerstillinger) inngår i «Andre i forskningsavdelingen» sammen med forskningsdirektør.

² Artikler med forfattere fra flere grupper telles i hver gruppe, slik at summen av publikasjoner over forskningsgruppene kan være større enn avdelingens samlede artikler.

³ Systemet med publiseringspoeng bygger på en inndeling av vitenskapelige publiseringskanaler (tidsskrifter og forlag for bøker) i to nivåer, 1 og 2, etter hvor høy faglig prestisje disse publiseringskanalene har. Publikasjoner i publikasjonskanaler på nivå 2 gir flere publiseringspoeng enn på nivå 1. I tillegg justeres antall publikasjonspoeng for antall medforfattere, slik at poengene ved samarbeid om publikasjoner på tvers av institusjoner, fordeles mellom de respektive institusjonene basert på forfatterandeler.

Tabell 4.2 og Tabell 4.3 viser samlet antall publikasjonspoeng for forskningsavdelingen fordelt på forskningsgrupper, samt gjennomsnittlig antall publikasjonspoeng per årsverk hhv. for alle og eksklusive bistillinger i perioden 2022-2024. Prosessen fra forskningsarbeidet starter til resultatene blir publisert tar tid, så selv med jevn aktivitet vil det være naturlig med svingninger i antall publikasjoner og publikasjonspoeng fra år til år. Dette gjelder i enda større grad på gruppenivå der antallet forskningsarbeider er mindre. Dette er også tydelig i tabellene. Konsekvensene for publiseringen av den nedadgående trenden i antall forskere og bistillinger vil derfor først bli fullt synlig etter en tid.

For forskningsavdelingen samlet sett er det en sterk reduksjon i antall publikasjonspoeng i 2024 sammenlignet med både 2022 og 2023. Antall poeng fra nivå 2-publikasjoner er derimot relativt sett mer stabilt. Målt i publikasjonspoeng per forskerårsverk ser vi at reduksjonen i samlede publikasjonspoeng dempes noe av reduserte forskerårsverk.

Ved å sammenligne oversikten over publikasjonspoeng med og uten forskere i bistillinger (Tabell 4.2 og Tabell 4.3), ser vi at forskere med bistillinger i forskningsavdelingen bidrar med mange publiseringspoeng relativt til antall årsverk. Dette er som forventet, da disse medarbeiderne bruker det meste av tiden de arbeider for SSB til nettopp å skrive forskningsartikler med sikte på vitenskapelig publisering. Vi ser videre at antall publiseringspoeng fra bistillinger ble redusert i 2024 sammenlignet med tidligere år. Dette er som forventet gitt den kraftige reduksjonen i bistillinger over tid (se Tabell 2.2) og den lange publiseringstiden for vitenskapelige artikler.

Avdelingens samlede publiseringspoeng er mindre redusert når man ser på utviklingen eksklusivt bistillinger og nivå 2-publikasjonspoeng per årsverk eksklusivt bistillinger er stabilt.

Tabell 4.2 Publikasjonspoeng samlet og per forskerårsverk¹ (inkl. bistillinger), for avdelingen og per gruppe

	Publikasjonspoeng		Årsverk	Publikasjonspoeng per årsverk	
	Samlet	Nivå 2		Samlet	Nivå 2
2022					
Forskningsavdelingen (forskere)	57,46	39,81	54,5	1,05	0,73
Arbeidsmarked og skatt	19,83	15,19	14,7	1,35	1,03
Befolkning og offentlig økonomi	18,68	11,47	11,4	1,64	1,01
Makroøkonomi	7,15	4,83	15,4	0,46	0,31
Miljø-, ressurs- og innovasjonsøkonomi	11,80	8,32	13,0	0,91	0,64
Andre i forskningsavdelingen	1,39	0,00	5,0	0,28	0,00
Totalt	58,85	39,81	59,5	0,99	0,67
2023					
Forskningsavdelingen (forskere)	56,10	28,37	51,7	1,09	0,55
Arbeidsmarked og skatt	12,42	6,17	15,0	0,83	0,41
Befolkning og offentlig økonomi	12,17	9,10	10,1	1,20	0,90
Makroøkonomi	14,11	6,16	15,0	0,94	0,41
Miljø-, ressurs- og innovasjonsøkonomi	17,41	6,93	11,6	1,50	0,60
Andre i forskningsavdelingen	0,60	0,49	2,0	0,30	0,25
Totalt	56,71	28,86	53,7	1,06	0,54
2024					
Forskningsavdelingen (forskere)	34,12	23,64	48,2	0,71	0,49
Arbeidsmarked og skatt	15,96	12,25	14,0	1,14	0,88
Befolkning og offentlig økonomi	5,77	5,77	9,6	0,60	0,60
Makroøkonomi	0,59	0,00	14,4	0,04	0,00
Miljø-, ressurs- og innovasjonsøkonomi	11,80	5,62	10,3	1,14	0,54
Andre i forskningsavdelingen	1,41	0,00	1,0	1,41	0,00
Totalt	35,53	23,64	49,2	0,72	0,48

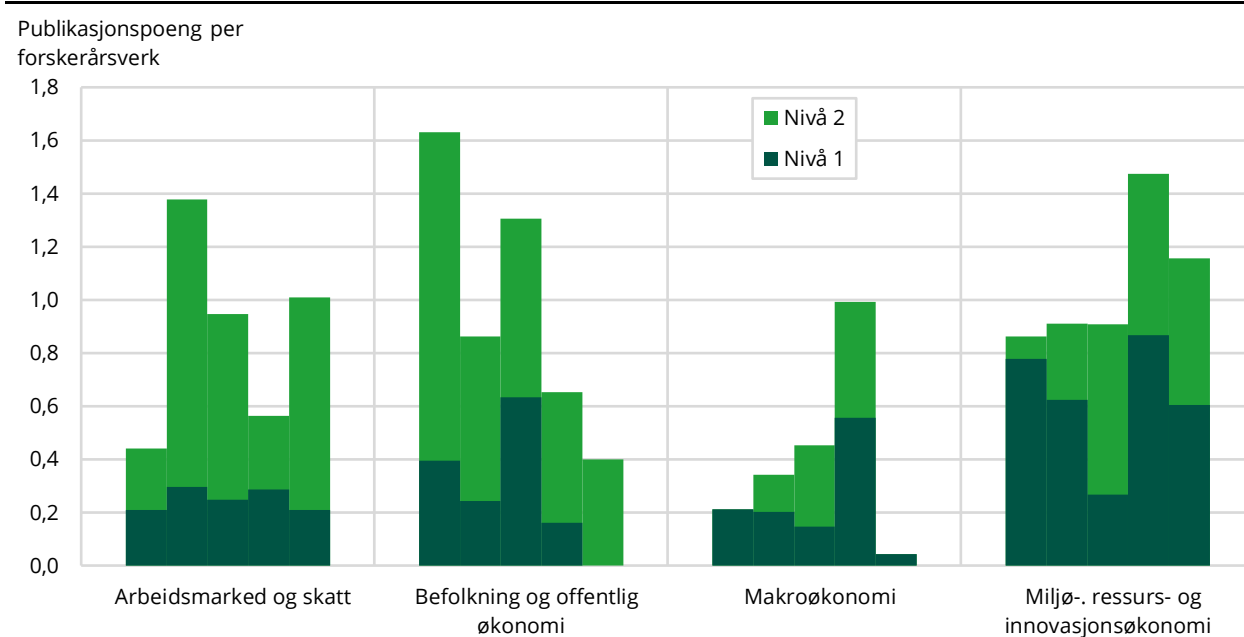
¹ Forskningsgruppene omfatter her bare medarbeidere i forskerstillinger. Medarbeidere i andre fagstillinger som publiserer inngår i «Andre i forskningsavdelingen» sammen med forskningsdirektør.

Tabell 4.3 Publikasjonspoeng samlet og per forskerårsverk¹ (ekskl. bistillinger), for avdelingen og per gruppe

	Publikasjonspoeng		Årsverk	Publikasjonspoeng per årsverk	
	Samlet	Nivå 2		Samlet	Nivå 2
2022					
Forskningsavdelingen (forskere)	41,41	25,79	50,7	0,82	0,51
Arbeidsmarked og skatt	12,13	8,97	12,8	0,95	0,70
Befolkning og offentlig økonomi	14,37	7,40	11,0	1,31	0,67
Makroøkonomi	7,15	4,83	15,8	0,45	0,31
Miljø-, ressurs- og innovasjonsøkonomi	11,80	8,32	13,0	0,91	0,64
Andre i forskningsavdelingen	1,39	0,00	5,0	0,28	0,00
Totalt	42,80	25,79	55,70	0,77	0,46
2023					
Forskningsavdelingen (forskere)	45,15	21,82	49,4	0,91	0,44
Arbeidsmarked og skatt	7,95	3,92	14,1	0,56	0,28
Befolkning og offentlig økonomi	6,39	4,81	9,8	0,65	0,49
Makroøkonomi	13,99	6,16	14,1	0,99	0,44
Miljø-, ressurs- og innovasjonsøkonomi	16,82	6,93	11,4	1,48	0,61
Andre i forskningsavdelingen	0,60	0,49	5,0	0,12	0,10
Totalt	45,75	22,31	54,40	0,84	0,41
2024					
Forskningsavdelingen (forskere)	29,20	19,71	46,3	0,63	0,43
Arbeidsmarked og skatt	13,13	10,41	13,0	1,01	0,80
Befolkning og offentlig økonomi	3,68	3,68	9,2	0,40	0,40
Makroøkonomi	0,59	0,00	13,9	0,04	0,00
Miljø-, ressurs- og innovasjonsøkonomi	11,80	5,62	10,2	1,15	0,55
Andre i forskningsavdelingen	1,41	0,00	1,0	1,41	0,00
Totalt	30,61	19,71	47,3	0,65	0,42

¹ Forskningsgruppene omfatter her bare medarbeidere i forskerstillinger. Medarbeidere i andre fagstillinger som publiserer, inngår i «Andre i forskningsavdelingen» sammen med forskningsdirektør.

Bare publikasjoner i nivårangerte tidsskrifter og bokforlag gir publikasjonspoeng. Forskningsavdelingen produserer også andre viktige publikasjoner, herunder publikasjoner i SSBs egne serier (se kapittel 9 for en liste over avdelingens publikasjoner i 2024).

Figur 4.1 Publikasjonspoeng per årsverk per forskergruppe (ekskl. bistillinger) fordelt på publikasjonsnivå i perioden 2020-2024

Tabell 4.4 viser utviklingen i antall SSB-rapporter, *Discussion Papers* (DP) og SSB Analyse-artikler fra forskningsavdelingen for årene 2020-2024.⁴ For 2024 ser vi at antall rapporter er noe redusert, men omtrent samme nivå som i 2021. Antall *Discussion papers* er redusert sammenlignet med tidligere år.

Tabell 4.4 Historisk publikasjonsoversikt. SSBs publikasjonsserier 2020-2024¹

	2020	2021	2022	2023	2024
Rapporter					
Forskningsavdelingen	14	12	21	15	11
Arbeidsmarked og skatt	4	4	5	5	5
Befolkning og offentlig økonomi	8	5	9	7	6
Makroøkonomi	6	3	4	7	1
Miljø-, ressurs- og innovasjonsøkonomi	1	4	5	4	1
Discussion Papers					
Forskningsavdelingen	25	18	20	15	10
Arbeidsmarked og skatt	9	6	7	7	2
Befolkning og offentlig økonomi	5	7	3	4	0
Makroøkonomi	7	1	5	3	6
Miljø-, ressurs- og innovasjonsøkonomi	8	6	8	5	4
SSB Analyse	3	1	3	1	

¹ Delsummene for gruppene summerer seg ikke til total for forskningsavdelingen. Dette skyldes at der flere grupper har bidratt, er publikasjonen talt en gang per deltakende gruppe. Publikasjonene er fordelt etter organisering per desember 2021 for alle år. I tillegg kommer publikasjoner i SSB-seriene Statistiske analyser og Notater og rapporter fra andre utgivere.

4.2. Publisering av forskere

Vitenskapelig publisering er viktig for å kvalitetssikre forskningen og gjøre forskningsresultater tilgjengelige for forskersamfunnet. Selv om mulighetene for å skrive artikler rettet mot akademiske tidsskrifter vil variere både mellom enkeltforskere og forskningsgrupper etter hvilke oppgaver man ellers har ansvar for, er det en målsetting for forskningsavdelingen at alle med forskerstilling skal publisere regelmessig i internasjonale akademiske tidsskrifter. Dette fordrer at forskerne uavhengig av andre oppgaver sikres tilstrekkelig tid og mulighet til å forske og skrive artikler for vitenskapelig publisering.

For å måle i hvilken grad avdelingen leverer på dette målet, ser vi på andel forskere i faste stillinger som har minst én publikasjon i internasjonale nivå-rangerte tidsskrifter over en treårsperiode. Her teller vi også med forskere som i perioden har levert doktorgradsavhandling, selv om denne ennå ikke har gitt tidsskriftpublikasjoner. På sikt er målsettingen minst 85 prosent for både avdelingen samlet sett og for den enkelte gruppe.

Tabell 4.5 Andel forskere i fast stilling med minst én publikasjon i internasjonale nivå 1- og 2- tidsskrift. Prosent

	2019-2021	2020-2022	2021-2023	2022-2024
Forskningsavdelingen	87	82	84	79
Arbeidsmarked og skatt	86	77	80	75
Befolkning og offentlig økonomi	93	100	80	73
Makroøkonomi	69	57	86	79
Miljø-, ressurs- og innovasjonsøkonomi	100	100	100	92

For siste treårsperiode, 2022-2024, viser Tabell 4.5 at 79 prosent av de fast ansatte forskerne i avdelingen har publisert i internasjonale tidsskrift. Dette er en liten reduksjon fra de tidligere periodene. Det er verdt å merke seg at andelene på gruppenivå er basert på få observasjoner. Dette

⁴ I serien rapporter publiseres analyser og kommenterte statistiske resultater fra ulike undersøkelser, mens serien SSB Analyse publiserer artikler som gir kunnskap om viktige sosiale, økonomiske, demografiske og kulturelle endringer i det norske samfunn. *Discussion papers* presenterer forskningsstoff som sikter mot å ende opp som en internasjonal vitenskapelig publikasjon, og distribueres for kommentarer og forslag.

gjør at svingninger i andelen publiserende forskere er å forvente. De fleste forskerne i de fire forskningsgruppene har publisert i internasjonale tidsskrifter i denne perioden, men kun én av fire forskergrupper møter publiseringsmålet i denne treårsperioden.

4.3. Forskningsrådssøknader og tilslag

I 2024 ble det sendt fire prosjektsøknader til Norges forskningsråd med Statistisk sentralbyrå som prosjekteier. Dette er omtrent på samme nivå som i 2023, men betydelig færre enn i 2021 og 2022. Én søknad fikk tilslag (et samarbeidsprosjekt). Dette tilslaget gav en bevilgning på omtrent 12 millioner kroner, hvorav litt over 7,5 millioner kroner tilfaller SSB. Alle prosjektsøknadene var prosjekter hvor SSB-forskere samarbeider med andre forskningsinstitutter og universiteter. Det ble sendt inn søknader av prosjekttipe forskningsinfrastruktur, forskerprosjekt for fornyelse, samarbeidsprosjekt og FRIPRO. Videre deltok SSB-forskere som samarbeidspartnere på prosjektsøknader ledet av andre institusjoner hvorav flere søknader fikk tilslag.

Tabell 4.6 oppsummerer karakterene fra Norges forskningsråds evaluering av SSBs innsendte prosjektsøknader i 2024. Søknadene SSB sendte inn fikk gode karakterer.

I løpet av 2023/2024 endret NFR sin søknadsbehandling med mål om en høyere innvilgelsesgrad for FRIPRO-søknader. Det ble, blant annet, innført løpende søknadsbehandling og karantenetid. Dette forventes å ha redusert antall innsendte søknader.

Tabell 4.6 Karakterfordeling per vurderingskriterium 2024 (skala 1-7)

Karakter	Forskningskvalitet – potensial for å flytte forskningsfronten	Forskningskvalitet – kvalitet i FoU- aktiviteter	Virkninger og effekter	Gjennomføring
7	1	0	0	0
6	2	1	1	0
5	1	1	2	3
1-4	0	0	1	1

Merk at samarbeidsprosjektsøknader kun får en karakter for «Forskningskvalitet». Denne er inkludert i «Forskningskvalitet – potensial for å flytte forskningsfronten»

5. Bidrag til SSBs statistikkvirksomhet

Forskningsavdelingen bidrar på ulike måter til å kvalitetssikre, fortolke og videreutvikle statistikk i samarbeid med statistikkavdelingene i SSB. Samarbeidene spenner fra støtte ved oppretting av ny statistikk, kvalitetssikring av statistikkpublikasjoner og utveksling av erfaringer med bruk av data til mer formaliserte samarbeidsprosjekter med skriftlige produkter. Spesielt utviklingen og bruken av avdelingens modeller innebærer en viktig kontroll av statistikken. I tillegg spiller forskningsavdelingen en rolle i å formidle forskningsinnsikt, -metode og -arbeidsmåter til andre i SSB.

Det er et tett samarbeid mellom forskningsavdelingen og statistikkavdelingene, både i arbeid knyttet til løpende drift og i større og mindre prosjekter. Tabell 5.1 gir en oversikt over samarbeidsprosjekter mellom forskningsavdelingen og andre avdelinger i SSB i 2024.

I 2024 har forskningsavdelingen blant annet bidratt i arbeidet med utvikling av et naturregnskap, som i SSB er ledet av Avdeling for nærings- og miljøstatistikk, med prosjektleder fra Seksjon for nasjonalregnskap. Forskningsavdelingen har også samarbeidet med Avdeling for person- og sosialstatistikk på flere områder, blant annet i arbeidet med ny nasjonal strategi for livskvalitet, i arbeidet knyttet til pensjonsformue og i arbeid knyttet til barnefattigdom. Samarbeidet med statistikkavdelingene har resultert i flere publikasjoner. I forbindelse med publisering av befolkningsframskrivingene jobber også forskningsavdelingen tett med Seksjon for befolkningsstatistikk. Gruppe for makroøkonomi har publisert en artikkel i fagfellevurdert tidsskrift sammen med Seksjon for arbeidsmarked og lønn. Gruppe for miljø-, resurs- og innovasjonsøkonomi har bidratt i kvalitets-sikring av utslippsstatistikken. Gruppe for arbeidsmarked og skatt har publisert én rapport sammen med seksjon for arbeidsmarked og lønnsstatistikk.

Flere detaljer om samarbeidene finnes i presentasjonen av forskningsgruppene i kapittel 7.

Tabell 5.1 Samarbeidsprosjekter mellom forskningsavdelingen og andre avdelinger i SSB i 2024

Ansvarlig seksjon	Seksjoner som deltar	Prosjekt	Beskrivelse
800	Flere	Standardutvalget	Medlem av standardutvalget
510	851	Generations and Gender Survey	Gjennomføre oppfølgingsundersøkelse.
350	510	Livskvalitetsstatistikken	Bidra til livskvalitetsstatistikken
510	210, 212, 213	Pensjonsformue, makro	Utvikle årlig opplegg for beregning av pensjonsrettigheter i makro basert på nasjonale forutsetninger.
510	320	Tilrettelegging av tall og datagrunnlag	Samarbeid rundt publisering av befolkningsframskrivingene
320	510	Utsynet	Samarbeid om skriving av Utsynskapittel
350	510	Rammeverk om livskvalitet	Bidratt til utarbeidelse av et forslag til et rammeverk for måling av livskvalitet i Norge
425	422, 520	Utnytte Elhub-data i energistatistikk	Utnytte Elhub for å komplettere produksjons/forbrukstall (bla. solceller) for å kunne ta dette med i energibalanse og i pliktig rapportering til Eurostat og IEA
520	426	Windland/EnergyWise	Beregning av boligers avstand (boliger i matrikkelen) til vindparker, men også andre miljøkarakteristika som kan påvirke boligprisen.
520	426	Valuechange	Verdsetting av fritidsboliger
210	520	Rekreasjonsstatistikk	Rekreasjonsstatistikk i forbindelse med økosystemregnskap. Samarbeid om Eurostat-prosjekt om pilot og uttesting av økosystemregnskap for Norge
520	320, 210, 120, ECONOR V 426, 212	Naturregnskap	Internasjonalt prosjekt om nordområdenes økonomi hadde oppstart i 2022. Publisering i 2025.
210	520, 426	Naturregnskap	I samarbeid med Miljødirektoratet utvikler SSB naturregnskap, basert på utarbeidet satsingsforslag til statsbudsjettet for perioden 2024-2027, sendt til KLD, for utvikling av økosystemregnskap for Norge.
520	421, 425	SNOW	Bidrag fra A400
520	210	Forprosjekt for pilot på havregnskap	Bidrag fra 520

Ansvarlig seksjon	Seksjoner som deltar	Prosjekt	Beskrivelse
520	421	INPROD	Finansiert av NFR, med Frisch senteret som prosjektleder. Betydningen av ny teknologi for marginal gruppers arbeidsmarkedsdeltakelse.
520	421	OSIRIS	NFR prosjekt. Virkninger av forskning på samfunnsliv, kultur og økonomi.
421	520	FoU-undersøkelser	FoU-undersøkelser
210	520, 426	Task Force Eurostat Økosystemregnskap	520 bidrar med innspill til utviklingen av Økosystemregnskap
216	520	Havregnskap	Verdsetting av hav og bruk av havregnskap i Indonesia
210	520,426	Satsingsforslag økosystemregnskap	I samarbeid med Miljødirektoratet har SSB utarbeidet et satsingsforslag til statsbudsjettet for perioden 2024-2027, sendt til KLD, for utvikling av økosystemregnskap for Norge.
210	520, 350, 811	Søknad Eurostat økosystemregnskap	Samarbeid om søknad til Eurostat om pilot og uttesting av økosystemregnskap for Norge
530, 312	530, 312	Teknisk Beregningsutvalg	Deltar i sekretariatet til TBU og samarbeider med 312 om lønnsstatistikken, se for eksempel DP 944
350	530, 510	Pensjonsformue statistikk	Statistikk over opptjent pensjonsformue på individnivå
530	210, 330,350	Offentlige finanser på lang sikt	Kjønnsespesifikke aldersprofiler for brukerfrekvenser og årsverk per bruker av helse og omsorgstjenester. Datagrunnlag til DEMECs inntekts-/ stønadsmul og makromodul samt utarbeiding av modellhovedboken
530	422, 210	Konjunkturtendensene	Delta i arbeidet med konjunkturtendensene, særlig innenfor utvikling i olje og gass (422), finanspolitikken og aktivitetsutviklingen (210)
811	312, 530, 520	AKU-brudd 2021	Kvantifisering av brudd i AKU i forbindelse med omlegging av statistikken fra og med 2021
210	530	NR IT modernisering	Modernisering av hovedboken, grunnlaget for etablering av modeller og kryssløpskoeffisienter herunder KNR-modellen
211	210, 350, 530	Expert Group on Distributional Household Wealth	Lage desilfordelt nasjonalregnskap for husholdningenes formue.
350	550	Utvidet inntekt	Verdsetting og fordeling av offentlige tjenester basert på registerdata, årlig statistikk
350	550	Utvidet inntekt	Rapport om inntektsulikhet, sammenlikning av inntektsmål som inkluderer personlige eieres andel av tilbakeholdt overskudd i aksjeselskaper med offisiell statistikk
312	550	Analyse for lavlønns-utvalget	Rapport om sammenhengen mellom lavlønn og lønnsevne
550	702, 350	LOTTE	LOTTE moderniseringsprosjekt, med planlegging av overgang til Dapla
212	550	ESSPROS/netto sosiale ytelser	Bidrar med beregninger av skattlegging av ytelser med LOTTE
550	360	LÆRERMOD	Framskrivninger av tilbud og etterspørsel for syv typer lærerutdanning.
360	550	Div. utdanning	PIIAC, beregninger av skolebidrag, nasjonale prøver -skårer
426	550	Boligverdsetting	Prosjekt om ny boligverdsettingsmodell, klargjøring av modell for Dapla

6. Forskningens innflytelse på politikk og samfunn

Styringsparameteren belyser kvalitet og relevans i forskning gjennom å løfte fram konkrete eksempler (*impact cases*) på hvordan SSBs forskningsvirksomhet har innflytelse på politikk og samfunn. De tre *impact cases* publisert ifm. tertialrapportering og årsrapportering for 2024 presenteres under. Forskningsavdelingen velger selv hvilken forskning nye *impact cases* skal omhandle. Over tid er målet at de valgte cases samlet sett skal gi et godt bilde av bredden i forskningen som skjer i SSBs forskningsavdeling og hvordan denne er relevant for politikk og samfunn.

Skattepolitikkenes bidrag til omfordeling

Impact casen beskriver hvordan SSBs skatteberegningsmodeller (LOTTE-modellene) har blitt benyttet til å vurdere hvordan innrettingen av skattesystemet har påvirket fordelingen av inntekt under ulike regjeringer de siste 20 årene.

Nedgang i fruktbarhet etter 2009

Impact casen beskriver en del av forskningen om fruktbarhet som har blitt gjennomført i SSB de siste årene. Siden 2009 har fruktbarhetstallene i Norge falt nærmest kontinuerlig. SSBs forskning på dette feltet gir en dypere forståelse for utviklingen i fruktbarhetstallene, og bidrar dermed til en opplyst debatt om politiske tiltak.

Utfordringer for lønnsdannelsen og norsk økonomi

Impact casen beskriver arbeidet med rapporten «Utfordringer for lønnsdannelsen og norsk økonomi» som var en utredning for Frontfagsmodellutvalget. Frontfagsmodellutvalget ble satt ned 27. januar 2023 for å se på utfordringer for den tradisjonelle norske lønnsdannelsen. SSB bidro med analyser av hvilke konsekvenser endringer i makroøkonomiske rammebetingelser har for lønnsdannelsen og for norsk økonomi.

7. Vurderinger og videre arbeid

I 2024 har forskningsavdelingen publisert arbeider i anerkjente vitenskapelige tidsskrifter, deltatt i regjeringsoppnevnte utvalg, videreutviklet samarbeidet mellom forsknings- og statistikkavdelingene i SSB og gjennomført analyser og beregninger knyttet til avdelingens økonomiske modeller. Samtidig har vi jobbet med modernisering og videreutvikling av disse modellene.

Til tross for at publiseringer i særlig anerkjente (nivå 2) tidsskrift er om lag på nivå med tidligere år, ligger avdelingen under ambisjonsnivået både når det gjelder publikasjonspoeng per forskerårsverk og andelen forskere med internasjonale publiseringer siste tre år. Dette kan til dels skyldes tilfeldig variasjon knyttet til når publiseringer blir registrert, men utviklingen må følges nøye. Det er en forventning at alle våre forskere skal publisere internasjonalt minst hvert tredje år (jf. indikator), og vi vil fortsette arbeidet med å sikre at den enkelte forsker har tilstrekkelig tid og støtte til å oppfylle dette kravet.

Etter en lengre periode med nedgang i antall årsverk har bemanningen vært relativt stabil de siste årene. Dette skyldes både naturlig avgang og nyrekruttering – både av forskere og modellutviklere. Sistnevnte inngår i kategorien «andre fagstillinger» i tabell 2.1, og den økte rekrutteringen av modellutviklere reflekterer en styrking av arbeidet med de økonomiske modellene som følge av utviklingsprosjekter og generasjonsskifter i modellgruppene. Samlet har dette ført til en nedgang i antall forskerårsverk, samtidig som en større andel av avdelingens samlede kapasitet nå bindes opp i modellrelaterte leveranser.

Avdelingen har lyktes godt med rekruttering, og har hatt solide søkere både til forsker- og utviklerstillinger. I årene framover tar vi sikte på å gradvis øke antall forskerårsverk noe. Dette er nødvendig for å sikre tilstrekkelig kapasitet til å både levere godt på kjerneoppgavene knyttet til de økonomiske modellene og andre leveranser for sentralforvaltningen og samarbeid med statistikkavdelingene. I tillegg er det viktig for å sikre forskerne rom for den mer langsiktige og akademisk meritterende forskningen. For å finansiere en økning i bemanningen må vi lykkes i å hente inn mer eksterne forskningsmidler, og det er derfor nødvendig å styrke innsatsen på dette området.

Antall søknader sendt til Norges forskningsråd var i 2024 noe lavere enn tidligere. Dette henger blant annet sammen med at en mindre forskerstab gir mindre rom for å påta oss nye prosjekter. Samtidig er økt forskningskapasitet en prioritering, og noe som vil styrke forutsetningene for å lykkes med flere søknader. Økt markedsfinansieringen – helst med et betydelig innslag av forskningsmidler fra Norges forskningsråd og andre kilder som gir gode vilkår for den langsiktige og akademisk meritterende forskningen – er derfor avgjørende.

En annen årsak til nedgangen i søknader til Norges forskningsråd er at vi i senere år også har kunnet konkurrere om større forskningsprosjekter utlyst gjennom Doffin, og, ikke minst, at vi har hatt god uttelling. Disse utlysningene har flere fellestrekk med tematiske forskerprosjektutlysninger fra Norges forskningsråd. I likhet med finansiering fra Forskningsrådet, kan disse prosjektene gå over flere år med betydelig offentlig finansiering, og med gode muligheter for akademisk publisering av forskningen. Ved utgangen av 2024 hadde vi flere slike prosjekter, blant annet et pågående fireårig prosjekt for BufDir om barnefattigdom med en totalramme på 12 millioner kroner.

8. Nærmere om forskningsgruppene

Forskningsavdelingen består av fire forskningsgrupper: befolkning og offentlig økonomi; miljø-, ressurs- og innovasjonsøkonomi; makroøkonomi; arbeidsmarked og skatt.

8.1. Befolkning og offentlig økonomi

Gruppe for befolkning og offentlig økonomi forsker på tema relatert til befolkning, offentlige tjenester og stønader. Det inkluderer blant annet fruktbarhet, innvandring, familiedynamikk, helse, utdanning, pensjoner og trygd. Gruppen er tverrfaglig, har kompetanse innenfor et bredt spekter av tema og lang erfaring med å studere aktuelle samfunns- og politikkspørsmål. Det omfatter effektene av endret skolepolitikk, pensjons- og trygderegler, samt betydningen av viktige demografiske endringer som fallende fruktbarhet, aldringstrenden og sentralisering av befolkningen.

Hovedsakelig benytter gruppen empiriske metoder og analyserer SSBs mikrodata. Det publiseres på høyt internasjonalt nivå, og forskerne på gruppen har betydelige nettverk nasjonalt og internasjonalt. Kontaktene deltar ofte som samarbeidspartnere på forskningsarbeidene og -søknadene. Det er også hyppig samarbeid med statistikkseksjonene, som bidrar til å øke kvaliteten på SSBs analyse- og statistikkprodukter.

Gruppen drifter og videreutvikler tre store modeller som bidrar med beregninger direkte inn til praktisk politikktutforming på både nasjonalt og lokalt nivå: MOSART-modellen som framskriver framtidige trygde- og pensjonskostnader, samt modellene BEFINN og BEFREG for befolkningsframskrivninger for henholdsvis landet og kommunene.

Bidrag rettet mot sentralforvaltning, politikk og samfunn

Gruppe for befolkning og offentlig økonomi utfører løpende beregninger av pensjons- og trygdekostnader for Finansdepartementet (FIN) og Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID) ved hjelp av mikrosimuleringsmodellen MOSART. Som i 2023 ble det også i 2024 gjort omfattende arbeid. Datagrunnlaget til modellen ble oppdatert med blant annet nye variable fra A-ordningen. Og SSBs befolkningsframskrivninger fra juni 2024 ble innarbeidet. Modellen har også blitt utvidet til å inkludere private tjenestepensjoner, samt et «slitertillegg» utformet etter modell av ordningen i privat sektor. Beregninger i kjølvannet av Pensjonsforliket har blitt levert og framskrivninger av ulikhet i inntekt og pensjon og risiko for fattigdom blant pensjonister ble levert til EUs *Pension Adequacy Report* og publisert i arbeidsnotatet Dekkers mfl. (2024). I forbindelse med leveransen ble skattemodulen oppdatert og tabelluttaket forbedret med flere ulikhetsmål. Det har også blitt lagt ned betydelig innsats i teknisk dokumentasjon og dokumentasjon av datagrunnlaget.. Det pågår fremdeles flere forskningsprosjekter hvor MOSART er relevant, herunder PENAL-prosjektet som også var nevnt i årsrapporten for 2023.

Nye regionale og nasjonale befolkningsframskrivninger ble publisert i juni 2024. Parallelt har gruppens medarbeidere fortsatt arbeidet med å utvikle en mikrosimulert modellvariant (av befolkningsframskrivingsmodellene) med rikere gjengivelse av den norske demografien. Målet er at denne varianten skal benyttes i framskrivingsarbeidet i 2026. I tillegg til leveranser knyttet til gruppens modeller har gruppen også skrevet andre rapporter, blant annet en rapport på oppdrag for AID (om endringer i regelverket i uføretrygden) og en rapport for KDD (om flyttestrømmer i storbyregioner etter endringer i husholdningssammensetning). Gruppen har også i 2024 vært involvert i «Generations and Gender Survey (GGG)». Generelt har forskningsgruppen besvart mange henvendelser fra media innenfor sine temaområder i løpet av året.

Vitenskapelig produksjon

Forskerne i gruppen hadde generelt mange forpliktelser i pågående forskningsprosjekter og analyseoppdrag. I 2024 hadde gruppen ansvar for et større forskningsprosjekt finansiert av Norges Forskningsråd (NFR). Prosjektet hadde god framdrift i 2024. I tillegg fikk gruppen i 2024 tilslag på et prosjekt finansiert av NFR som supplerer utviklingen av befolkningsframskrivingsmodellene (nevnt ovenfor). Dette prosjektet starter først opp i 2025. Ellers var medarbeidere i gruppen involvert som samarbeidspartnere på fem forskningsprosjekter finansiert av NFR og ett forskningsprosjekt finansiert av Finansmarkedsfondet. Gruppen var også underleverandør til et forskningsprosjekt finansiert av Arbeids- og inkluderingsdepartementet i samarbeid med Frischsenteret (PENAL - også nevnt ovenfor).

I tillegg til søknaden som fikk tilslag fra NFR i 2024, deltok også gruppens medlemmer i andre søknader om eksternfinansiering. Nye prosjektsøknader til Forskningsrådet og andre oppdragsgivere er planlagt for 2025.

I 2024 ble det til sammen publisert tre artikler i vitenskapelige fagtidsskrifter, alle i nivå 2. Dette er en nedgang fra 2024, men en forklaring kan være at flere artikler fra medarbeidere i gruppen har blitt akseptert rett etter årsskiftet. Utover det har gruppen publisert 10 rapporter.

Forskning og analyse som kvalitetssikrer, tolker og videreutvikler statistikk

Gruppen har ansvaret for to offentlige statistikker, de nasjonale og regionale befolkningsframskrivingene. I tillegg har gruppen både kortere og langsgående samarbeid med statistikkseksjonene, som bidrar til gjensidig læring og kvalitetssikring av statistikk- og analyseproduktene. Forskere fra gruppen har blant annet vært sluttlesere ved publisering av befolkningsstatistikk, bidratt til beregninger av pensjonsformue, samarbeidet med Seksjon for befolkningsstatistikk for å få tilrettelagt befolkningsdata for framskrivingsformål og samarbeidet om et kapittel i Utsynet.

Livskvalitet har nå blitt tema for offisiell statistikk, og gruppen har bidratt til å kvalitetssikre og videreutvikle denne statistikken i samarbeid med seksjon for inntekt og levekår. Gruppen leverer på Statistisk sentralbyrås forpliktelser til Eurostat og deltar i relevante *Working Groups*. Gruppen har også bidratt til Konjunkturtendensene. Samlet sett samarbeider gruppen godt internt med andre deler av forskningsavdelingen, resten av Statistisk sentralbyrå og med byråer, fagpersoner og forskere internasjonalt.

8.2. Miljø-, ressurs- og innovasjonsøkonomi

Gruppens forskningsfelt omfatter energi-, klima-, ressurs-, miljø- og innovasjonsøkonomi. Forskingen skal bidra til ny kunnskap om effekter av økonomisk politikk og innovasjon på disse områdene, samt ny kunnskap om energimarkedenes funksjon, naturressurser og økosystemtjenester, i sammenheng med vurdering av bærekraftindikatorer. Viktige verktøy for forskningsgruppen er numeriske modeller. Kvaliteten i arbeidet med de numeriske modellene og øvrige analyser sikres gjennom jevnlige presentasjoner og nasjonal og internasjonal publisering.

Bidrag rettet mot sentralforvaltning, politikk og samfunn

Gruppen har ansvaret for den delen av Finansdepartementets modellkontrakter som omfatter SNOW-modellene. Dette er numeriske generelle likevektsmodeller for norsk og global økonomi, med detaljert oversikt over utslipp til luft. Modellene er derfor velegnet til å studere effekter av miljø- og klimapolitikk. I 2024 ble det videreutviklet en ny versjon av landmodellen for Norge med en mer detaljert modellering av karbonfangst og -lagring i avfalls- og sementsektoren, samt oppdatering av utslippstallene i henhold til AR5-standarden. Denne nye modellen brukes av Finansdepartementet til å utarbeide framskrivingen av norsk økonomi og utslipp som brukes i nasjonalbudsjettet. SNOW-modellen for Norge har blitt brukt til beregninger av virkninger på norsk økonomi

og utslipp av klimavirkemidler, som bl.a. karbontoll, CO₂-priser og CO₂-kompensasjonsordningen. Det ble også levert en makroøkonomisk analyse av Norges nye klimamål for 2035 til Klima- og miljødepartementet. Den globale SNOW-modellen er også videreutviklet og benyttet i 2024 i forbindelse med forskningsprosjekter. Derunder er det utviklet en husholdningsmodul for fordelingsanalyser, statens eierskap og inntekter i petroleumsvirksomheten er synliggjort, og EUs innføring av karbontoll (CBAM) er modellert.

Gruppen har ansvaret for forskningsdelen av naturregnskap, spesielt med fokus på monetær verdsetting av økosystemtjenester. I 2024 gjennomførte gruppen en grundig evaluering av kunnskapsgrunnlaget for monetær verdsetting i naturregnskap, på oppdrag fra Miljødirektoratet. I tillegg har gruppen hatt ansvaret for å utvikle og fullføre en ny spørreundersøkelse om naturbasert rekreasjon og turisme, samt analysere resultatene. Gruppen har også bidratt med innspill og kommentarer til Eurostats *Task Force* på naturregnskap. Videre har gruppen vært med på å arrangere et faglig seminar om naturregnskap i SSB, som hadde rekordmange påmeldte.

Gruppen har hatt deltakelse i Naturrisikoutvalget og det danske Klimarådet. Medarbeidere i gruppen har vært med på å skrive flere kronikker, bl.a. om CO₂-kompensasjonsordningen, naturavgift og om avveinger mellom arealbruk til landbasert vindkraft. Gruppen har bidratt til svar på flere høringer: CO₂-kompensasjonsordningen; Høring om forslag til endring av klimaloven; I samspill med naturen – Naturrisiko for næringer, sektorer og samfunn i Norge; Omstilling til lavutslipp - Veivalg for klimapolitikken mot 2050 - rapport av Klimautvalget 2050.

Et nytt NFR-finansiert prosjekt, INPROD, startet opp i 2024. Dette er et samarbeidsprosjekt mellom Frisch senteret, Gruppe for miljø-, ressurs- og innovasjonsøkonomi og Seksjon for FoU-statistikk (421). Prosjektet analyserer betydningen av ny teknologi for marginal gruppers arbeidsmarkedsdeltakelse.

Forskningssenteret OSIRIS, ledet av TIK ved Universitetet i Oslo med SSB som nasjonal partner, arrangerte en avslutningskonferanse på Domus Bibliotheca i Oslo i november 2024 med stor deltakelse både fra academia og andre interessenter. OSIRIS ble finansiert i åtte år av Norges forskningsråd for å utføre analyser av sentrale spørsmål om forskning og innovasjon: Hva kjennetegner god forskning, hvordan påvirker den samfunnet og hvordan påvirkes forskning av innovasjon av offentlige FoU-virkemidler? Senteret har produsert publikasjoner og presentasjoner rettet både mot et akademisk orientert publikum og offentlig forvaltning. På avslutningsarrangementet ble det gitt en oversikt over viktige funn og deres implikasjoner, med presentasjoner fra Gruppe for miljø-, ressurs- og innovasjonsøkonomi i samarbeid med Seksjon for FoU-statistikk.

Vitenskapelig produksjon

Gruppen har bidratt på 12 fagfelleverderte artikler, hvorav ni er internasjonale publiseringer (tre er nivå 2-publiseringer). Publiseringene har dekket en rekke temaer innenfor seksjonens forskningsfelt: virkninger av patentering på foretaksdynamikk; preferanser og betalingsvillighet for uberørt natur; kvantums- og priseffekter av utslippsreguleringer; estimering av oljetilbudsfunksjoner; og diverse anvendte økonometriske analyser.

Gruppen har bidratt på fem SSB *Discussion Papers*, som enten er eller vil bli sendt til tidsskrifter for fagfellevurdering.

Forskning og analyse som kvalitetssikrer, tolker og videreutvikler statistikk

I samarbeid med Miljødirektoratet utvikler SSB naturregnskap (økosystemregnskap) for Norge, basert på et satsingsforslag til statsbudsjettet for perioden 2024-2027. Dette vil være et satsingsområde for gruppen fremover, der det i samarbeid med Avdeling for økonomisk statistikk og Avdeling for nærings- og miljøstatistikk er sikret langsiktig finansiering fra Miljødirektoratet (Klima-

og miljødepartementet) frem til 2027. Det har vært utstrakt samarbeid med Seksjonen for nasjonalregnskap om et Eurostat-prosjekt for utprøving av økosystemregnskap, og i det løpende samarbeid om *Task Force* for økosystemregnskap i Eurostat.

Gruppen har ansvaret for et kapittel om klima i Økonomisk utsyn («Norges klimapolitikk mot 2035»). Det har også vært bidrag på Havregnskap i samarbeid med Seksjon for internasjonalt utviklings-samarbeid og samarbeid med Seksjon for eiendoms-, areal- og primærnæringsstatistikk på en rekke prosjekter om bruk av areal og økosystemtjenester.

8.3. Makroøkonomi

Gruppe for makroøkonomi søker å framskaffe og spre kunnskap om hvordan norsk økonomi virker på kort, mellomlang og lang sikt. Forskingen kombinerer økonomisk teori og økonometriske metoder i hovedsak anvendt på norske data og SSBs statistikk i særdeleshet. Viktige verktøy er store makroøkonomiske modeller som brukes til å utarbeide prognoser og mer langsiktige framskrivninger, og til å beregne virkninger av endringer i blant annet politikk og internasjonale forhold.

Bidrag rettet mot sentralforvaltning, politikk og samfunn

Gruppe for makroøkonomi har ansvar for de tre makromodellene DEMEC, KVARTS og NORA. Videreutvikling og drift av de tre modellene blir i hovedsak finansiert av Finansdepartementet.

DEMEC er en numerisk likevektsmodell utformet for å studere langsiktige sammenhenger mellom demografi, makroøkonomisk utvikling og offentlige finanser. Den er særlig egnet til å belyse den langsiktige utviklingen i offentlige inntekter og utgifter. Gjennomføringen av DEMEC-avtalen for 2024 preges av at det i samråd med departementet ble besluttet å omprioritere ressurser fra DEMEC-arbeid til SSB-prosjektet som omprogrammerer rutinene for generering av grunnlagsdata til makromodellene. Brukerstøtte er gitt og nye befolkningsframskrivninger publisert sommeren 2024 ble tilrettelagt på vanlig måte for bruk i modulen DEMEC-konsum.

KVARTS er en makroøkonometrisk modell som brukes til både kortsiktige og langsiktige analyser. Oppdaterte versjoner av KVARTS i forbindelse med publisering av nasjonalregnskapstall og Konjunkturtendensene ble oversendt Finansdepartementet i henhold til kontrakten for 2024. Modellutvikling og modellrelatert forskning under kontrakten for 2024 ble også gjennomført i tråd med planene, herunder arbeidene om (i) modellering av petroleumsinvesteringene, (ii) modellering av matchingeffektiviteten i det norske arbeidsmarkedet, (iii) modellering av strukturelt brudd i konsumfunksjonen under pandemien, (iv) utvikling av ny estimator for estimering av etterspørsels-elastisiteter og (v) betydning av framoverskuende forventninger i KVARTS.

NORA er en dynamisk stokastisk generell likevektsmodell for analyser av finanspolitikk på mellomlang sikt. I 2024 jobbet NORA-gruppen med flere modellutvidelser og overførte to nye modellversjoner til Finansdepartementet. Først ble modellen utvidet til NORA 2.1 som involverte en reestimering av modellen med en fremoverskuende pengepolitikk og en lønnsdannelse basert på forhandlinger over produsentreallonnen. Senere utviklet gruppen NORA 2.2 hvor modelleringen av norsk eksport ble endret. Målet var å få et annet gjennomslag fra valutakursendringer i modellen. Det er særlig viktig at profitten i industrien responderer på valutakursendringer da dette påvirker lønnsdannelsen via frontfagsmodellen. Modellen ble derfor endret slik at industrien eksporterer deler av sin produksjon til utlandet slik at valutakursendringer slår direkte inn i profitten i industrien.

Gruppen jobbet også med forskning relatert til NORA og ferdigstilte i 2024 en artikkel om hvordan koronapandemien kan håndteres i modellen uten å bygge inn epidemiologiske mekanismer.⁵ Vi introduserer pandemispesifikke sjokk, som gir modellen nok fleksibilitet til å kunne estimeres med data som inkluderer den volatile perioden i årene 2020–2022. Analysen viser at slike sjokk er avgjørende for at ikke modellens egenskaper i normale tider skal påvirkes av en estimering på oppdaterte data. Dermed unngås feilaktige slutninger i politikkanalyser. Et eksempel er at uten pandemispesifikke sjokk undervurderer modellen de økonomiske kostnadene ved en økning i merverdiavgiften.

Videre har gruppa en langsiktig avtale med Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) om å levere framskrivninger av arbeidsstyrken og sysselsettingen etter utdanning for å avdekke mulige ubalanser mellom disse to størrelsene (ADMOD). ADMOD er en sammenstilling av framskrivninger av sysselsetting etter næring basert på KVARTS-modellen og framskrivninger av sysselsetting etter utdanning basert på MOSART-modellen. To av gruppens medlemmer arbeider med forskning knyttet til ADMOD-modellen, med den nyeste framskrivningsrapporten publisert i slutten av 2024.

Det ble publisert fire rapporter i serien Økonomiske analyser med Konjunkturtendensene gjennom 2024. I disse rapportene har gruppen, i tillegg til å lage framskrivninger for norsk og internasjonal økonomi, laget temabokser som har analysert ulike scenarier for USAs tollpolitikk, sammenhengen mellom oljepengebruk og renta, pengepolitikk i møte med svakere krone, hva som forklarer utviklingen i boligprisene og sammenhengen mellom lønnsvekst og prisvekst. Gruppen har bidratt i sekretariatet til det Tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene (TBU), både ved å skrive om den makroøkonomiske utviklingen i Norge og ved å utarbeide TBUs prognose for inflasjonen, basert på forutsetninger som TBU bestemmer. Gruppen deltar også med et medlem i det rådgivende utvalg for finanspolitiske analyser. Dette utvalget skal gi faglige råd knyttet til en bærekraftig finanspolitikk og Finansdepartementets arbeid med makroøkonomiske problemstillinger. Gruppen har bidratt i samfunnsdebatten med ulike avisinnlegg om makroøkonomiske tema.

Annen vitenskapelig produksjon

Arbeidet med videreutvikling av de økonomiske modellene har gitt opphav til publiseringer i fagfelle-vurderte tidsskrifter. I 2024 har gruppen publisert en artikkel som tallfester sammenhengen mellom boligpriser og gjeld i *Empirical Economics* og skrevet en kommentar om nasjonalbudsjettet i *Samfunnsøkonomen*. Gruppens samarbeid med statistikkseksjoner har også resultert i vitenskapelig produksjon. Samarbeidet med seksjon for arbeidsmarked og lønnsstatistikk har resultert i en artikkel publisert i *Journal of Official Statistics* som dokumenterer omleggingen av Arbeidskraftsundersøkelsen (AKU). I tillegg har gruppen publisert en artikkel om sesongjustering i *Economic Bulletin* i samarbeid med seksjon for metoder.

Forskning og analyse som kvalitetssikrer, tolker og videreutvikler statistikk

Gruppen samarbeider med flere seksjoner i SSB, og samarbeidet er spesielt tett med Seksjon for nasjonalregnskap og Seksjon for arbeidsmarkeds- og lønnsstatistikk. Utvikling og bruk av modeller innebærer generelt en viktig kontroll av statistikken. Seksjon for nasjonalregnskap har et utviklingsprosjekt for å lage en ny plattform som beregner månedlig og kvartalsvis nasjonalregnskap. I 2024 har gruppen deltatt aktivt i dette prosjektet, og spesielt på den delen av plattformen som behandler og aggregere nasjonalregnskapstall til hovedboksnivået. I tillegg har gruppen samarbeidet med Seksjon for arbeidsmarked og lønnsstatistikk om å analysere omleggingen av AKU. Gruppen har et pågående samarbeid med Seksjon for inntekts- og levekårs-

⁵ Artikkelen ble publisert i *Samfunnsøkonomen* 1/2025.

statistikk og Seksjon for finansregnskap om beregninger av pensjonsformue og deltar i den forbindelse i en ekspertgruppe i OECD (*Expert Group on Distributional Household Wealth*).

8.4. Arbeidsmarked og skatt

I Gruppe for arbeidsmarked og skatt er forskningsvirksomheten primært knyttet til analyse av mikrodata innen temaer som skatt, fordeling og ulikhet, bolig, arbeidsmarked og utdanningsøkonomi. Gruppen utvikler og anvender modeller og mikroøkonometriske metoder for å bidra med ny kunnskap og et godt beslutningsgrunnlag for politikk og samfunn. Forskerne på Gruppe for arbeidsmarked og skatt har brede kontaktnett nasjonalt og internasjonalt og publiserer jevnlig på høyt nivå. Flere av prosjektene involverer samarbeid med statistikkavdelinger og forbedring av datagrunnlag og statistikk.

Bidrag rettet mot sentralforvaltning, politikk og samfunn

Gruppen har ansvar for modellavtalen for skatteberegningsmodellene LOTTE med Finansdepartementet, samt for LÆRERMOD som framskriver tilbud og etterspørsel etter lærere for Kunnskapsdepartementet. I tillegg har gruppen i 2024 arbeidet med en rekke andre prosjekter for Finansdepartementet, Bufdir og for ulike utvalg/ekspertgrupper.

Skatteberegningsmodellene i LOTTE-systemet har blitt oppdatert og driftet i henhold til modellavtalen med Finansdepartementet, som også finansierer forskningsaktivitet på modellene. I 2024 har det blant annet blitt publisert en artikkel som beskriver modellene i LOTTE-systemet i tidsskriftet *International Journal of Microsimulation*. Samtidig har det blitt arbeidet med et omfattende moderniseringsprosjekt av LOTTE-Skatt med omlegging av programmeringsspråk fra SAS til R som planlegges gjennomført i 2025. Det har også vært aktivitet på å utvikle en ny metode for å knytte eksterne estimat for arbeidstilbudsresponser til LOTTE-Skatt, som et alternativ til den strukturelle modellen, LOTTE-Arbeid.

En ny 4-års kontrakt ble inngått i 2024 for LÆRERMOD, som framskriver tilbud og etterspørsel for lærerutdanningene, og er en del av en kontrakt med Kunnskapsdepartementet som omfatter forskning på læreratferd (50 % av ressursbruken). I 2024 har det blant annet vært fokus på modernisering av LÆRERMOD, heriblant migrering av modellen til Python. Teknisk dokumentasjon av LÆRERMOD 2.0 ble publisert i SSBs notatserie i 2024. Det har også blitt fornyet en kontrakt for å videreutvikle og anvende mikrosimuleringsmodeller (LOTTE-Barn) for å studere fordelingseffekter og effekter på arbeidstilbudet av barnehagesubsidier og andre økonomiske ordninger rettet mot småbarnsfamilier. Prosjektet har i 2024 resultert i en artikkel publisert i *Journal of Population Economics*, samt et notat som dokumenterer den oppdaterte modellen.

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse finansierer en langsiktig avtale om framskriving av arbeidsstyrken og sysselsetting etter utdanning (ADMOD). I perioden 2021-2024 ble det utarbeidet en framskriving og gjennomført relaterte analyser og forskning, i samarbeid med Gruppe for makroøkonomi.

I 2023-2024 har gruppen hatt prosjektlederansvar for en utredning om måling av barnefattigdom på oppdrag for Bufdir. Det ble publisert en rapport våren 2024 som drøfter ulike definisjons- og måleproblemer, der det ble benyttet ulike datakilder om inntekt, formue, forbruk og levekår. Rapporten anbefaler supplerende fattigdomsmål som i større grad (enn å benytte inntekt etter skatt) fanger opp ulikheter i fordelingen av formue, boutgifter og boligkonsum.

På oppdrag fra Finansdepartementet har gruppen deltatt i et prosjekt om boligverdsettingsmodellen til SSB. Prosjektet viser at verdsetting av boliger i større grad kan frigjøres fra kommunegrenser ved å bruke grunnkretsgrupperinger basert på maskinlæring. Det ble i 2024 arbeidet med å

gjøre modellen klar for et produksjonsløp i DAPLA, samt publisert et DP om hedoniske regresjonsmodeller for verdsettelse av bolig relatert til dette arbeidet. I tillegg ble det publisert en artikkel i *Samfunnsøkonomen* om leiemarkedets rolle og framtid basert på tidligere arbeid for husleielovutvalget.

Høsten 2023 ble det igangsatt et prosjekt (2023-2024) for Finansdepartementet om begrensninger i statsstøtte til foretak i økonomiske vanskeligheter. Prosjektet vurderer effekten av begrensningen samt utarbeider alternative kriterier for å identifisere foretak med lav sannsynlighet for framtidig overlevelse. Også på oppdrag for Finansdepartementet, ble det i 2024 publisert en rapport som beskriver ulikhet i fordelingen av husholdenes disponible inntekter i Norge i perioden 2016—2022. Rapporten supplerer den offisielle inntektsstatistikken ved å sammenlikne inntektsmål som benyttes i offisiell statistikk med inntektsmål som inkluderer personlige eieres andel av tilbakeholdt overskudd i aksjeselskaper. Resultatene ble omtalt i artikler i Klassekampen og DN.

Gruppen har bidratt til arbeid for Lavlønnsutvalget som har resultert i to rapporter publisert i 2024 om inflasjonsulikhet, samt om sammenheng mellom lavlønn og lønnsevne. Gruppen har også bidratt til analyser for Ekspertgruppe om betydningen av barnehage, skole og SFO for sosial utjevning og sosial mobilitet, samt korrigerte og oppdaterte beregninger for Ekspertgruppen om barn i fattige familier.

Annen vitenskapelig produksjon

Forskningsgruppen deltok i en rekke løpende NFR- og EU-prosjekter, med prosjektlederansvar for flere av prosjektene. I 2024 har NFR-finansierte prosjekter resultert i publiseringer blant annet i *Journal of Labor Economics* og *Journal of Finance*. Prosjektene utføres i samarbeid med nasjonale og internasjonale akademiske forskningsmiljøer og er knyttet til gruppens prioriterte tematiske områder. Prosjektene med prosjektlederansvar i gruppen beskrives nærmere her.

Formålet med prosjektet *Causes and consequences of labor market inequality* er å analysere årsaker til og konsekvenser av ulikhet i arbeidsmarkedet, og hvordan økonomisk ulikhet påvirkes av offentlig politikk. Hittil har prosjektet resultert i tre artikler som er publisert i høyt rangerte vitenskapelige tidsskrifter, og én artikkel publisert som del av en doktorgradsavhandling.

Prosjektet *Men without education and work: a crisis unfolding* (Menn uten utdanning og arbeid) fikk tilslag høsten 2023 og hadde oppstart i 2024. Formålet med prosjektet er å studere årsaker til og konsekvenser av forskjeller i sysselsettingsrater mellom ulike grupper, og endringer i sysselsetting over tid, og å analysere hvordan politikktiltak kan bidra til å forbedre mulighetene på arbeidsmarkedet for marginale grupper. Prosjektet skal gi en detaljert beskrivelse av endringer i jobbrelaterte ferdigheter, hvilke ferdigheter bedriftene etterspør samt institusjoner for lønnsfastsettelse. Videre vil vi undersøke betydningen av endringer i arbeidstilbud samt insentiver til å jobbe for nedgangen i sysselsetting blant menn, og da spesielt blant unge, lavt utdannede menn.

Prosjektet *The returns to housing ownership – Mechanisms and long-term effects*, finansiert av Finansmarkedsfondet, (oppstart 2023) varer til 2027. Prosjektet skal bidra med ny, empirisk kunnskap om hvordan boligmarkedsmekanismer påvirker boligeierskap og -avkastning.

Flerårig forskningsprosjekt om barn som vokser opp i fattigdom, finansiert av Bufdir, varer ut 2026. Hovedmålet med prosjektet er å fremskaffe kunnskap om konsekvensene av at barn vokser opp i fattigdom, og om hvilke tiltak som vil være mest effektive for å redusere og forebygge fattigdom blant barn.

Forskning og analyse som kvalitetssikrer, tolker og videreutvikler statistikk

Gruppen samarbeider tett med flere statistikkavdelinger i SSB. Seksjon for inntekts og levestandardstatistikk (s350) er en viktig samarbeidspartner og dataleverandør for å oppdatere datagrunnlaget i skatteberegningsmodellen LOTTE. Gruppen har også samarbeidet med s350 i forbindelse med utvidede inntektsmål og alternative inntektsbegreper.

Seksjon for utdanningsstatistikk (s360) er en viktig samarbeidspartner i arbeidet med LÆRERMOD, der framskrivingsrapporter skrives i samarbeid med medarbeidere i s360, og i forbindelse med beregninger av skolebidrag, utvikling av data for barn i barnehage og grunnskole, PIAAC, vurdering og reestimering av nasjonale prøveskårer, samt i arbeidet med overføring av Nasjonal utdanningsdatabase til Dapla.

I forbindelse med prosjektet om boligverdsettingsmodellen har gruppen også i 2024 samarbeidet med Seksjon for eiendoms-, areal- og primærnæringsstatistikk (s426). Gruppen har også samarbeidet med Seksjon for arbeidsmarkeds og lønnsstatistikk (s312) i forbindelse med arbeid for Lavlønnsutvalget. Gruppen er dessuten representert i flere arbeidsgrupper i SSB, blant annet KVAKK og referansegruppe for Dapla-metadata.

9. Publikasjonsliste

9.1. Internasjonale vitenskapelige publikasjoner

Nivå 2-publikasjoner

Bhuller, M., Havnes, T., McCauley, J., & Mogstad, M. (2024). How the internet changed the market for print media. *American Economic Journal: Applied Economics*, 16(2), 318-358.

<https://doi.org/10.1257/app.20210689>

Ciganda, D., Lorenti, A., & Dommermuth, L. (2024). Microfoundations of the weakening educational gradient in fertility. *Population Studies*, 79(1), 103-122.

<https://doi.org/10.1080/00324728.2024.2319031>

Drange, N., & Sandsør, A. M. J. (2024). The effects of a free universal after-school program on child academic outcomes. *Economics of Education Review*, 98, 102504.

<https://doi.org/10.1016/j.econedurev.2023.102504>

Godøy, A., Haaland, V. F., Huitfeldt, I., & Votruba, M. (2024). Hospital Queues, Patient Health, and Labor Supply. *American Economic Journal: Economic Policy*, 16(2), 150-181.

<http://doi.org.10.1257/pol.20210399>

Heinesen, E., Hvid, C., Kirkebøen, L., Leuven, E., & Mogstad, M. (2024). Instrumental Variables with Unordered Treatments: Theory and Evidence from Returns to Fields of Study. *Journal of Labor Economics*. <https://doi.org/10.1086/733225>

Hvide, H. K., Meling, T. G., Mogstad, M. & Vestad, O.L. (2024), Broadband Internet and the Stock Market Investments of Individual Investors. *Journal of Finance*, 79: 2163-2194.

<https://doi.org/10.1111/jofi.13335>

Mogstad, M., Romano, J. P., Shaikh, A. M., & Wilhelm, D. (2024). Inference for ranks with applications to mobility across neighbourhoods and academic achievement across countries. *Review of Economic Studies*, 91(1), 476-518. <https://doi.org/10.1093/restud/rdad006>

Mogstad, M., Torgovitsky, A., & Walters, C. R. (2024). Policy evaluation with multiple instrumental variables. *Journal of Econometrics*, 243(1-2), 105718. <https://doi.org/10.1016/j.jeconom.2024.105718>

Nilsen, Ø. A., & Raknerud, A. (2024). Dynamics of first-time patenting firms. *Research Policy*, 53(8), 105054. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2024.105054>

Storrøsten, H. B. (2024). Emission regulation: Prices, quantities and hybrids with endogenous technology choice. *Journal of Environmental Economics and Management*, 125, 102985.

<https://doi.org/10.1016/j.jeem.2024.102985>

Vattø, T. E., & Østbakken, K. M. (2024). Do means-tested childcare subsidies discourage work? *Journal of Population Economics*, 37(1), 17. <https://doi.org/10.1007/s00148-024-00998-w>

Vitenskapelig bok/bokkapittel (Nivå 2)

Raknerud, A. & Rybalka, M. (2024). Intangible-driven productivity growth: The role of ICT capital and effective labour. I: C. Bloch, A. Protogerou, N. S. Vonortas (Red.). *Intangible Assets, Productivity and Economic Growth: Micro, Meso and Macro Perspectives*. (s. 196-221). Routledge.

Andre internasjonale publikasjoner

- Abe, K., Nøstbakken, L. & Wold, M.F. (2024). Quota Consolidation in Norwegian Coastal Fisheries. *Environmental and Resource Economics*, 87, 1295–1326. <https://doi.org/10.1007/s10640-024-00866-x>
- Bošković, B., & Nøstbakken, L. (2024). Land Markets Anticipate Future Regulatory Boundary Changes. *Environmental and Resource Economics*, 88, 589–630. <https://doi.org/10.1007/s10640-024-00941-3>
- Dugstad, A., Ceria, A., Comerós, M., & Oleson, K. L. L. (2024). Exploring the influence of activity participation on the economic value of nature-based recreation in the Sierra Nevada. *Journal of Environmental Management*, 360, 121081. <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2024.121081>
- Dugstad, A., Grimsrud, K. M., & Lindhjem, H. (2024). Carbon pricing acceptance – the role of revenue recycling among households and companies in Norway. *Climate Policy*, 24(10), 1365–1380. <https://doi.org/10.1080/14693062.2024.2401853>
- Greaker, M., Hagem, C., & Skulstad, A. (2024). Offsetting schemes and ecological taxes for wind power production. *Ecological Economics*, 224, 108292. <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2024.108292>
- Hungnes, H., Skjerpen, T., Hamre, J. I., & Jansen, X. C. (2024). Implications of not controlling for known events in seasonal adjustment". *Economics Bulletin*, 44(3), 975-982. <https://www.accessecon.com/Pubs/EB/2024/Volume44/EB-24-V44-I3-P74.pdf>
- Jia, Z., Larsen, B. M., Lian, B., Nesbakken, R., Nygård, O.E., Thoresen, T. O., & Vattø, T. E. (2024). The LOTTE System of tax microsimulation models. *International Journal of Microsimulation*, 17(3); 73-95. <http://doi.org/10.34196/ijm.00308>
- Ollonqvist, J., Tervola, J., Pirttilä, J., & Thoresen, T. O. (2024). Accounting for Behavioral Effects in Microsimulation: A Reduced Form Approach. *International Journal of Microsimulation*, 17(3), 44-72. <http://doi.org/10.34196/ijm.00311>
- Hungnes, H., Skjerpen, T., Hamre, J. I., Jansen, X. C., Pham, D. Q., & Sandvik, O. (2024). Structural break in the Norwegian labor force survey due to a redesign during a pandemic. *Journal of Official Statistics*, 40(1), 122-160. <https://doi.org/10.1177/0282423X241235267>
- Storrøsten, H. B. (2024). US light tight oil supply flexibility-A multivariate dynamic model for production and rig activity. *Energy Economics*, 131, 107386. <https://doi.org/10.1016/j.eneco.2024.107386>
- Suárez-Cuesta, D., Latorre, M. C., & Yonezawa, H. (2024). A policy and quantitative analysis of US climate policy from a global perspective. *Global Policy*, 15, 21-33. <https://doi.org/10.1111/1758-5899.13450>
- Tibballs, K., Jenum, A. K., Kirkebøen, L., Berg, T. J., Claudi, T., Cooper, J. G., ... & Buhl, E. S. (2024). High prevalence of retinopathy in young-onset type 2 diabetes and possible sex differences: insights from Norwegian general practice. *BMJ Open Diabetes Research and Care*, 12(1), e003624. <https://doi.org/10.1136/bmjdr-2023-003624>

9.2. Norske vitenskapelige publikasjoner

- Andersen, M. L., Grimsrud, K., & Lindhjem, H. (2024). Effekter av landbasert vindkraft på boligpriser i Norge. *Samfunnsøkonomen*, 138 (2), 34-52. <https://www.samfunnsokonomien.no/aktuell-analyse/effekter-av-landbasert-vindkraft-pa-boligpriser-i-norge/>

Bø, E. E. (2024). Leiemarkedets rolle og fremtid. *Samfunnsøkonomen*, 138(3). 34-41.
<https://www.samfunnsokonomien.no/aktuell-analyse/leiemarkedets-rolle-og-fremtid/>

Dagsvik, John K. (2024). I hvilken grad påvirkes temperaturen av klimagassutslipp?
Samfunnsøkonomen, 138(3), s. 5-12. <https://www.samfunnsokonomien.no/aktuell-kommentar/i-hvilken-grad-pavirkes-temperaturen-av-klimagassutslipp/>

Dalen, H. M., & Hagem, C. (2024). Vindkraft på land – historien om ressursrenten som blåste bort?
Samfunnsøkonomen, 138(6), s. 16-30. <https://www.samfunnsokonomien.no/aktuell-analyse/vindkraft-pa-land-historien-om-ressursrenten-som-blaste-bort/>

Mittenzwei, K., Lindhjem, H., Stokke, O. M., & Grimsrud, K. (2024). Negativ samfunnsøkonomisk effekt av nye kostråd? *Samfunnsøkonomen*, 138(4). <https://www.samfunnsokonomien.no/aktuell-analyse/negativ-samfunnsokonomisk-effekt-av-nye-kostrad/>

9.3. SSB-rapporter

Barstad, A. (2024). Barndom og livsløp i lavinntektsgrupper. (Rapporter 2024/33). Statistisk sentralbyrå. <https://hdl.handle.net/11250/3155313>

Bergsvik, J. & Wiik, K. Aa. (2024). *Fullt eller tomt rede? Familiehendelser og flyttemønstre i boligpressområder*. (Rapporter 2024/49). Statistisk sentralbyrå. <https://hdl.handle.net/11250/3170981>

Eika, L., Brathaug, A. L., & Grini, K. H. (2024). *Sammenheng mellom lavlønn og lønnsevne*. (Rapporter 2024/17). Statistisk sentralbyrå. <https://hdl.handle.net/11250/3145420>

Fæhn, T., Karlsen, E. & Kaushal, K. R. (2024). Norwegian abatement targets for 2035: A CGE analysis. (Rapporter 2024/41). Statistics Norway. <https://hdl.handle.net/11250/3170952>

Langørgen, A., Barstad, A., Eika, L. & Wiik, K. Aa. (2024). Måling av barnefattigdom: Utredning av supplerende fattigdomsmål. (Rapporter 2024/7). Statistisk sentralbyrå.
<https://hdl.handle.net/11250/3122759>

Leknes, S. & Løkken, S. A. (2024). Befolkningsframskrivninger for kommunene 2024. (Rapporter 2024/20). Statistisk sentralbyrå. <https://hdl.handle.net/11250/3145393>

Lian, B. & Nygård, O. E. (2024). Inflasjonsulikhet og måling av reallønn. (Rapporter 2024/18). Statistisk sentralbyrå. <https://hdl.handle.net/11250/3145418>

Myhre, A., & Vattø, T. E. (2024). Utredning av modeller for kombinasjon av arbeidsinntekt og uføretrygd. (Rapporter 2024/16). Statistisk sentralbyrå. <https://hdl.handle.net/11250/3132441>

Tømmerås, A. M. & Thomas, M. J. (2024). Nasjonale befolkningsframskrivninger 2024: Sammendrag av forutsetninger og resultater. (Rapporter 2024/21). Statistisk sentralbyrå.
<https://hdl.handle.net/11250/3145395>

Vestad, O. L. (2024). Utviklingen i inntektsulikhet i perioden 2016–2022. (Rapporter 2024/32). Statistisk sentralbyrå. <https://hdl.handle.net/11250/3155287>

Vigtel, T. C. (2024). Framskrivning av tilbud av og etterspørsel etter utdanning mot 2050. (Rapporter 2024/48). Statistisk sentralbyrå. <https://hdl.handle.net/11250/3170979>